

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

LIBRARY REVIEW

Rocznik 80

2012

zeszyt 3

TREŚĆ

Artykuły

DOROTA CHŁOPKOWSKA: *Prace IFLA nad międzynarodowymi zasadami katalogowania. Od Paris Principles, przez International Standard Bibliographic Description i Functional Requirements for Bibliographic Records do International Cataloguing Principles*

TERESA ŚWIEĆKOWSKA: *Open Access w Niemczech*

MAŁGORZATA WIELEK-KONOPKA: *Depozyty cyfrowe z prywatnych kolekcji jako sposób wzbogacania zasobów bibliotek cyfrowych i ochrony dziedzictwa kulturowego*

Z warsztatów badawczych

EWA NOWACZYK-POTAŻ: *Moduł gromadzenia w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego*

Recenzje i przeglądy piśmiennictwa

Bogumiła Staniów: *Biblioteka szkolna dzisiaj*. Warszawa 2012 (Anna Maria Krajewska)

Iwonna Michalska: *Wychowanie do czytelnictwa uczniów szkół powszechnych*. Łódź 2011 (Adrian Uljasz)

Przegląd piśmiennictwa krajowego (Barbara Koryś)

Z lektur zagranicznych (Jacek Wojciechowski)

Z życia SBP

Z żałobnej karty

Wspomnienie o Aleksandrze Niemczykowej. W pierwszą rocznicę śmierci (Anna Radziejowska-Hilchen)

Oleńka. Wspomnienie o Aleksandrze Niemczykowej (Anna Sitarska)

Marcin Drzewiecki (1948-2012) (Dorota Grabowska)

Kronika życia naukowego (Ewa Chuchro)

Wskazówki dla autorów

DOROTA CHŁOPKOWSKA

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski
e-mail: doridek@gmail.com

Prace IFLA nad międzynarodowymi zasadami katalogowania

Od *Paris Principles*, przez International Standard Bibliographic Description i Functional Requirements for Bibliographic Records do International Cataloguing Principles

SŁOWA KLUCZOWE: Katalogowanie. Zasady katalogowania. IFLA. ISBD. ICP. FRBR. ISADN.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – Celem artykułu jest prezentacja zmian, które pod wpływem działalności IFLA zaszły od lat 60. XX w. w międzynarodowych przepisach katalogowania oraz wskazanie współczesnego kierunku prac nad zasadami opisu bibliograficznego. **Metody badań** – W opracowaniu zastosowano metodę analizy piśmiennictwa, przedstawiono także część wyników własnych badań ankietowych przeprowadzonych w ramach przygotowywanej rozprawy doktorskiej. **Wyniki i wnioski** – Na pojawienie się potrzeby standaryzacji i upowszechnienie ujednoczonych zasad opisu bibliograficznego i haseł niewątpliwie wpłynął rozwój technologiczny, który nastąpił w drugiej połowie XX w. oraz na początku XXI w. Prace IFLA podejmowane od lat 50. XX w. na gruncie międzynarodowym przyczyniły się do normalizacji standardów dotyczących opisu bibliograficznego (ISBD), haseł wzorcowych (ISADN – International Standard Authority Data Number, VIAF – Virtual International Authority File), wymagań stawianych rekordom bibliograficznym (FRBR – Functional Requirements for Bibliographic Records) oraz ogólnych zasad katalogowania (*Zasady Paryskie*, ICP – International Cataloguing Principles). Głównym celem wprowadzanych norm jest z jednej strony usprawnienie wymiany informacji bibliograficznej w środowisku elektronicznym, a z drugiej dostosowanie prezentacji danych bibliograficznych do zmieniających się potrzeb użytkowników informacji.

Teresa Świąćkowska
Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych
Uniwersytet Warszawski
e-mail: t.swieckowska@uw.edu.pl

OPEN ACCESS W NIEMCZECH

SŁOWA KLUCZOWE: Open Access. Niemcy. Zielona droga. Złota droga. Repozytoria. Komunikacja naukowa. Otwarta nauka.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – W artykule przedstawiono stan Open Access (OA) w Niemczech. Omówiono sposoby promocji OA, a także przykłady ich wdrażania. **Metody badań** – Tekst powstał na podstawie analizy piśmiennictwa przedmiotu i materiałów źródłowych, takich jak: programy i założenia inicjatyw z obszaru OA oraz korespondencja z przedstawicielami wybranych instytucji niemieckich zaangażowanych w rozwój OA. **Wyniki/Wnioski** – W Niemczech większość najważniejszych instytucji naukowych wspiera rozwój OA zarówno zielonej drogi, jak i złotej drogi. Wszystkie mandaty OA mają charakter zaleceń, a ich implementacja odbywa się przez rozbudowę infrastruktury i finansowe wspieranie publikowania. Możliwości przyspieszenia rozwoju OA upatruje się w zmianach prawa autorskiego.

MAŁGORZATA WIELEK-KONOPKA
Biblioteka Jagiellońska
e-mail: malgorzata.wielek-konopka@uj.edu.pl

DEPOZYTY CYFROWE Z PRYWATNYCH KOLEKCJI JAKO SPOSÓB WZBOGACANIA ZASOBÓW BIBLIOTEK CYFROWYCH I OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

SŁOWA KLUCZOWE: Depozyty cyfrowe. Zbiory prywatne. Źródła pozyskiwania zasobów cyfrowych. Digitalizacja. Ochrona dziedzictwa kulturowego. Polska.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – Celem artykułu jest zwrócenie uwagi na potrzebę włączania do kolekcji bibliotek cyfrowych zdigitalizowanych prywatnych zbiorów bibliofilskich oraz ocena udziału tego rodzaju materiałów w zasobach polskich bibliotek cyfrowych. **Metody badań** – Na podstawie przeglądu materiałów informacyjnych opublikowanych na stronach internetowych bibliotek cyfrowych, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Narodowego Instytutu Audiowizualnego oraz miejskich portali informacyjnych, prasy lokalnej publikowanej w Internecie itp. podjęto próbę oceny stopnia zainteresowania digitalizacją prywatnych kolekcji bibliofilskich wśród twórców bibliotek cyfrowych. Udział cyfrowych depozytów prywatnych kolekcji bibliofilskich w polskich bibliotekach cyfrowych zanalizowano na podstawie wyników badania ankietowego przeprowadzonego w lutym 2012 r. wśród bibliotek zrzeszonych w Federacji Bibliotek Cyfrowych. Badania obejmowały ocenę liczby zasobów cyfrowych pozyskanych ze zbiorów prywatnych, rodzaju zasobów uzyskanych z tego źródła oraz zasad współpracy z prywatnymi właścicielami. **Wyniki** – Stwierdzono, że obiekty znajdujące się w większości bibliotek cyfrowych to w przeważającej mierze zabytkowe i współczesne materiały biblioteczne, natomiast zbiory prywatne praktycznie wykluczone są z listy źródeł, z których pozyskiwane są zasoby cyfrowe. Dotyczy to zwłaszcza uczelnianych bibliotek cyfrowych funkcjonujących w oparciu o biblioteki tradycyjne czy cyfrowych repozytoriów związanych z różnymi instytucjami. Zbiory prywatne stanowią bardzo znikomą część opublikowanych w tych bibliotekach materiałów. Największą ilość zbiorów prywatnych zeskanowała dotąd Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa – ok. 3000 publikacji (2% wszystkich zbiorów). Inaczej wygląda sytuacja w bibliotekach cyfrowych ukierunkowanych na specyficzne księgozbiory, gromadzących regionalia, materiały dotyczące określonej dziedziny

wiedzy, grupy kulturowej, instytucji, osoby, itd., takich jak np.: Biblioteka Multimedialna Ośrodka „Brama Grodzka” – Teatr NN, Wirtualne Archiwum Polskich Ormian czy Ziemiańska Biblioteka Cyfrowa zawierająca głównie elektroniczne reprodukcje czasopisma *Wiadomości Ziemiańskie*, której 100 % zasobów (ok. 2000 skanów) pochodzi z prywatnych kolekcji. Dla tych bibliotek kolekcje bibliofilskie są bardzo istotnym źródłem pozyskiwania zbiorów dlatego czynią one starania o ich pozyskanie. **Wnioski** - Nie ma w polskich bibliotekach cyfrowych zwyczaju tworzenia depozytów cyfrowych bez równoczesnego gromadzenia oryginałów. Tymczasem pozyskiwanie kolekcji bibliofilskich to znakomity sposób zarówno wzbogacania bibliotek cyfrowych o niezwykle cenne, nierzadko unikatowe druki, jak również zabezpieczania dzieł stanowiących dziedzictwo kulturowe.

Ewa Nowaczyk-Potaż
Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego
e-mail: ewapster@gmail.com

MODUŁ GROMADZENIA W BIBLIOTECE UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO

Ewa Potaż jest absolwentką studiów na kierunku bibliotekoznawstwo i informacja naukowa na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego pracuje od grudnia 1999 r., najpierw w Oddziale Opracowania Rzeczowego, a następnie jako kierownik Oddziału Informacji Naukowej. Od 2006 r. jest kustoszem dyplomowanym. Od 2008 r. jest zastępcą dyrektora BUG ds. gromadzenia i opracowania zbiorów oraz informacji naukowej. Głównym obszarem jej zainteresowań zawodowych są nowe technologie w bibliotece, edukacja informacyjna i marketing biblioteczny.

SŁOWA KLUCZOWE: Automatyzacja bibliotek. Gromadzenie. System VTLS/Virtua. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego.

ABSTRAKT: **Teza/cel** – Celem artykułu jest przedstawienie procesu testowania i wdrażania modułu gromadzenia systemu VTLS/Virtua w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego (BUG), omówienie głównych elementów modułu i sposobu ich zastosowania. Wskazano również zmiany organizacyjne wprowadzone w Oddziałach Gromadzenia i Opracowania w konsekwencji wdrożenia modułu. **Metody badań** – Przedstawione informacje, opinie i postulaty oparte są na praktycznych doświadczeniach pracowników BUG zebranych podczas testowania modułu oraz pracy z nim w bazie produkcyjnej.

Wyniki i wnioski – Komputeryzacja działań związanych z gromadzeniem zbiorów zapewnia wyraźne zwiększenie efektywności pracy, a ze względu na włączenie w ich zakres również czynności związanych z kopiowaniem opisów bibliograficznych z NUKAT lub sporządzaniem i wprowadzaniem skróconych opisów bibliograficznych zamawianych dokumentów wymaga też pewnych zmian organizacyjnych w bibliotece. Użytkowanie modułu gromadzenia systemu VTLS/Virtua wiąże się również z koniecznością jego dostosowania do procedur zamawiania i rejestrowania nabytków oraz zarządzania budżetem obowiązujących w polskich bibliotekach.